

Leeswijzer KRW-factsheet oppervlaktewaterlichamen

Een KRW-factsheet is een beknopt document waarin kerninformatie staat over een Nederlands waterlichaam dat is getoetst aan de kwaliteitseisen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). De informatie is overzichtelijk weergegeven en belangrijke data zijn gecombineerd met visuele elementen.

Je vindt de KRW-factsheets via [KRW-factsheets | Het Waterkwaliteitsportaal](#). Je kunt per beheergebied een zip-file downloaden. Daarin staan alle bij dat gebied horende KRW-factsheets.

Elke factsheet is opgebouwd uit dezelfde paragrafen. In deze leeswijzer geven wij bij elke paragraaf een toelichting. Is er toch iets niet duidelijk? Neem dan contact op met Servicedesk@ihw.nl.

➤ De Kaderrichtlijn Water

De Nederlandse waterbeheerders (provincies, waterschappen en Rijkswaterstaat) moeten zorgen voor chemisch schoon en ecologisch gezond oppervlaktewater en grondwater. De [Kaderrichtlijn Water \(KRW\)](#) is een Europese richtlijn die sinds 22 december 2000 van kracht is. Hierin is beschreven aan welke kwaliteitseisen de Europese wateren eind 2027 moeten voldoen.

De Kaderrichtlijn Water (KRW) verplicht de lidstaten om eens in de 6 jaar (de 'planperiode') Stroomgebiedbeheerplannen (SGBP's) vast te stellen. Hierin wordt van elk stroomgebied een beschrijving gegeven van de toestand, problemen en doelen en van de maatregelen die genomen worden om de waterkwaliteit te verbeteren.

De waterbeheerders moeten de waterkwaliteit in hun beheergebied monitoren en jaarlijks bepalen of wordt voldaan aan de kwaliteitsnormen van de KRW. Zij moeten hierover rapporteren aan het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Die gebruikt de monitoringsresultaten om over de voortgang in Nederland te rapporteren aan de Europese Unie.

Het Informatiehuis Water verzamelt de gegevens van de Nederlandse waterbeheerders met behulp van het [Waterkwaliteitsportaal](#) en voegt ze samen tot een landelijk beeld.

➤ De KRW-factsheet

Wat is het doel van een KRW-factsheet?

Het doel van de KRW-factsheet is om in een samenhangend overzicht alle essentiële informatie over een waterlichaam te geven die relevant is voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) voor de Nederlandse en Europese rapportage.

De KRW-factsheets kunnen daarnaast gebruikt worden door iedereen die betrouwbare informatie nodig heeft over de kwaliteit van de Nederlandse wateren.

Wat staat er in een KRW-factsheet?

In een Stroomgebiedbeheerplan is het generieke beleid in een stroomgebied beschreven. In de KRW-factsheets zijn de waterlichaam specifieke aspecten van dat beleid opgenomen.

In de KRW-factsheets vind je per waterlichaam een beschrijving, de doelen en toestand, de functie, de belastingen en effecten, de genomen maatregelen en een overzicht van de toegepaste uitzonderingen en bijbehorende motiveringen. Dankzij al deze informatie is ook duidelijk wat de relatie is tussen belasting, toestand en maatregelen.

Van wie zijn de KRW-factsheets?

De KRW-factsheets zijn een gezamenlijk informatieproduct van alle betrokken overheden. Hun verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in de Omgevingswet. Zo is de provincie verantwoordelijk voor de doelen van een regionaal waterlichaam terwijl waterschappen, gemeenten, provincies en rijk samen verantwoordelijk zijn voor de te nemen maatregelen.

Hoe komen de KRW-factsheets tot stand?

De gegevens over oppervlaktewateren, inclusief de doelen, worden in de praktijk vooral door de oppervlaktewaterbeheerders (waterschappen en Rijkswaterstaat) aangeleverd. Zij zetten alle benodigde, regionale gegevens in het [Waterkwaliteitsportaal](#). Op basis hiervan worden de KRW-factsheets gegenereerd.

De beheerders zijn er verantwoordelijk voor dat de gegevens in het Waterkwaliteitsportaal juist en volledig zijn.

Wanneer kun je een (nieuwe) KRW-factsheet bekijken?

Het Informatiehuis Water publiceert ieder jaar in september een versie van de KRW-factsheets waarin alle informatie staat die tot dat moment door de waterbeheerders in het Waterkwaliteitsportaal is ingevoerd.

Daarnaast kan op ieder gewenst moment een KRW-factsheet over een waterlichaam worden aangemaakt met behulp van de [Kaartviewer](#) van het Waterkwaliteitsportaal. De factsheet bevat dan de gegevens die op dat moment aanwezig zijn in het Waterkwaliteitsportaal.

Wat is de formele status van een KRW-factsheet?

De KRW-factsheets die horen bij zesjaarlijkse rapportage aan de Europese Commissie over de ontwerp- en definitieve Stroomgebiedbeheerplannen hebben een formeel-juridische status.

In de overige jaren publiceert het Informatiehuis Water tussentijdse KRW-factsheets. Die hebben geen formele status en zijn ter informatie.

➤ De Leeswijzer KRW-factsheet

Elke factsheet is opgebouwd uit dezelfde paragrafen:

- 1 [Beschrijving](#)
 - 1.1 [Kenmerken](#)
 - 1.2 [Karakterschets](#)
 - 1.3 [Gerelateerde gebieden](#)
 - 1.4 [Wijzigingen waterlichaam](#)
 - 1.5 [Motivering status](#)
- 2 [Doelen en toestand](#)
 - 2.1 [Legenda](#)
 - 2.2 [Toestandsoordeel Totaal](#)
 - 2.3 [Doel en toestandsoordeel Ecologie](#)
 - 2.4 [Motivering ecologische toestand](#)
 - 2.5 [Toestandsoordeel Chemie – overschrijdende stoffen](#)
 - 2.6 [Motivering chemische toestand](#)
 - 2.7 [Beoordeling wateronttrekking voor menselijke consumptie](#)
- 3 [Functies, belastingen en effecten](#)
 - 3.1 [Menselijke activiteiten en effecten](#)
- 4 [Maatregelen](#)
 - 4.1 [Basismaatregelen](#)
 - 4.2 [Aanvullende maatregelen uitgevoerd in de periode 2010 t/m 2015](#)
 - 4.3 [Aanvullende maatregelen uitgevoerd in de periode 2016 t/m 2021](#)
 - 4.4 [Aanvullende maatregelen voor de periode 2022 t/m 2027](#)
 - 4.5 [Overige maatregelen uitgevoerd in de periode 2022 t/m 2027](#)
 - 4.6 [Toelichting](#)
- 5 [Toepassing uitzonderingen](#)
 - 5.1 [Fasering van doelbereik \(artikel 4.4\)](#)
 - 5.2 [Minder strenge doelstellingen \(artikel 4.5\)](#)
 - 5.3 [Tijdelijke achteruitgang \(artikel 4.6\)](#)
 - 5.4 [Nieuwe ontwikkelingen \(artikel 4.7\)](#)

Vind je een paragraaf niet terug in de KRW-factsheet? Dan is die paragraaf niet van toepassing op het betreffende waterlichaam.

Voettekst

Elke pagina van de KRW-factsheet heeft een voettekst. Daarin is aangegeven bij welke planperiode van de Stroomgebiedbeheerplannen de KRW-factsheet hoort. Ook staat erin of de KRW-factsheet een tussentijdse versie is (en geen formele status heeft) of dat de factsheet hoort bij de ontwerp- of definitieve Stroomgebiedbeheerplannen (heeft wel een formeel-juridische status).

DPSIR-methode

De Kaderrichtlijn Water vraagt om een duidelijk inzicht in de relatie tussen enerzijds de belastingen van het waterlichaam en anderzijds de toestand en maatregelen. Er wordt gebruik gemaakt van de DPSIR-methode om de relaties tussen menselijke activiteiten en het milieu te begrijpen en te analyseren.

DPSIR staat voor Drivers - Pressures - State - Impact - Response: Bepaalde menselijke activiteiten en processen (D) zorgen voor een belasting of milieudruk (P) die invloed heeft op de toestand van het milieu (S), zoals concentraties van chemische stoffen en biodiversiteit. Dat heeft gevolgen (I) voor de mens en voor het functioneren van het ecosysteem, zoals overmatige algengroei of beperkingen voor het gebruik van oppervlaktewater voor drinkwaterbereiding. Dat leidt tot een reactie (R) in de vorm van maatregelen en/of toepassing van een uitzondering.

De elementen uit de DPSIR-methode komen in de KRW-factsheet aan de orde.

1 Beschrijving

[Gebaseerd op Kaderrichtlijn Water art. 5 en bijlage II.1.]

1.1 Kenmerken

Er is een opsomming opgenomen van de kenmerken van het waterlichaam, zoals de naam, beheerder, het stroomgebied en het watertype, de oppervlakte en/of lengte en de status van het waterlichaam. Is de status 'sterk veranderd' of 'kunstmatig'? Dan is dit toegelicht in [Motivering status](#).

Wordt er water aan het waterlichaam onttrokken voor menselijke consumptie met een omvang van meer dan 10 m³ per dag of voor meer dan 50 personen (KRW art. 7)? Dan is dat hier vermeld en verder omschreven in [Doelen en toestand](#).

Op een kaart is onder meer aangegeven welke gebieden beschermd zijn op grond van de KRW art. 6 en bijlage IV. Met uitzondering van de nutriëntgevoelige gebieden, want de eisen daarvoor zijn op heel Nederland van toepassing.

1.2 Karakterschets

De karakterschets is een beschrijving van het waterlichaam. Als de begrenzing of het watertype is gewijzigd ten opzichte van de vorige planperiode, dan wordt hier bovendien gemotiveerd waarom dat nodig was.

Voor de rapportage aan de Europese Commissie moet bij de wijziging van de begrenzing van een waterlichaam in het Waterkwaliteitsportaal worden aangegeven wat de *aard* van die wijziging is. Dit komt *niet* terug in de KRW-factsheets. Heeft het waterlichaam een relatie met beschermde gebieden? Dan is dat hier ook benoemd.

1.3 Gerelateerde gebieden

Onder 'gerelateerde gebieden' verstaan we de gemeente(s) en provincie(s) waarin het waterlichaam ligt. Aangevuld met, indien van toepassing, beschermde Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden die een relatie hebben met het waterlichaam (inclusief de betreffende richtlijn) en zwemwaterlocaties.

Beschermde gebieden

Voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) zijn beschermde gebieden aangewezen. In deze gebieden gelden aanvullende omgevingswaarden. In omgevingswaarden is de kwaliteit vastgelegd die een gemeente, provincie of het Rijk voor deze gebieden wil bereiken. Waterbeheerders nemen maatregelen op in hun water(beheer)programma's en Stroomgebiedbeheerplannen om hieraan te voldoen.

De beschermde gebieden zijn vastgelegd in het nationaal register beschermde gebieden. Kijk voor meer informatie op [Beschermde gebieden | Informatiepunt Leefomgeving](#).

Zwemwaterlocaties

De locatie van de zwemwateren die bij een waterlichaam horen, komen uit het [Zwemwaterregister - IDgis](#). De ligging van de zwemwaterlocaties wordt daar door de zwemwaterbeheerders bijgehouden.

1.4 Wijzigingen waterlichaam

Een wijziging in de geometrie van een waterlichaam kan grote invloed hebben op diverse aan het waterlichaam gerelateerde gegevens, zoals doelen, toestand en meetlocaties. En daarmee op de karakterisering en de toestandsbepaling.

Voorbeelden zijn de wijziging van de begrenzing van een waterlichaam, splitsing of samenvoeging van waterlichamen, de aanwijzing van een nieuw waterlichaam en wijziging van het watertype.

Is de geometrie van het waterlichaam gewijzigd ten opzichte van de vorige planperiode? Dan wordt dat hier toegelicht.

1.5 Motivering status

Staat in het overzicht met [Kenmerken](#) dat het waterlichaam de status 'natuurlijk' heeft gekregen? Dan is deze paragraaf 'Motivering status' niet in de KRW-factsheet opgenomen. Heeft het waterlichaam de bijzondere status 'kunstmatig' of 'sterk veranderd' gekregen (volgens KRW art. 4.3)? Dan wordt hier een motivering gegeven:

- Is de status 'kunstmatig'? Dan is alleen de standaardmotivering opgenomen: 'Het waterlichaam is door mensen gegraven op een plaats waar voorheen geen water was.'
- Is de status 'sterk veranderd'? Dan wordt een opsomming gegeven van de fysieke aanpassingen die hebben geleid tot de sterk veranderde status van het waterlichaam.

Voor deze status is een motivering vereist waarbij wordt ingegaan op de vereisten van zowel KRW art. 4.3a ('onomkeerbaarheid') als KRW art. 4.3b ('geen alternatieven'):

- Artikel 4.3a – In deze tabel is aangegeven welke hydromorfologische¹ herstelmaatregelen *niet* uitgevoerd kunnen worden vanwege hun grote of opvallend negatieve effect op het milieu en/of op gebruiksfuncties.

De motivering is gegeven per categorie die van toepassing is. Daarbij is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de categorieën van de mogelijke effecten/functies die zijn omschreven in KRW art. 4.3:

1. milieu in bredere zin;
 2. scheepvaart met inbegrip van havenfaciliteiten, of recreatie;
 3. activiteiten waarvoor water wordt opgeslagen, zoals drinkwatervoorziening, energieopwekking of irrigatie;
 4. waterhuishouding, bescherming tegen overstromingen of afwatering. Veel functies, zoals landbouw en hoogwaterbescherming, vallen over het algemeen in deze categorie;
 5. andere even belangrijke duurzame activiteiten voor menselijke ontwikkeling. Deze categorie wordt alleen gebruikt als geen van de andere categorieën van toepassing is.
- Artikel 4.3b – Er wordt een beschouwing gegeven van alternatieven voor de ingrepen die hebben geleid tot het sterk veranderde karakter van het waterlichaam. In deze tabel is aangegeven op grond van welke criteria de alternatieven zijn verworpen:
 1. De alternatieven hebben meer negatieve effecten op het milieu.
 2. De alternatieven leiden tot onevenredig hoge kosten.
 3. De alternatieven zijn technisch niet haalbaar.

¹ De hydromorfologie van een watersysteem omvat allerlei fysische eigenschappen zoals kwantiteit en dynamiek van de waterstroming, verbinding met grondwaterlichamen, riviercontinuïteit, variatie in rivierdiepte en -breedte, structuur en substraat van de rivierbedding en structuur van de oeverzone. Hydromorfologie is de basis voor het huidige ecologische potentieel van een watersysteem en de waterkwaliteit die daarmee samenhangt. Ingrepen in de hydromorfologische condities van een waterlichaam kunnen consequenties hebben voor het functioneren van het systeem. De term hydromorfologie is geïntroduceerd als kwaliteitselement in de Kaderrichtlijn Water.

2 Doelen en toestand

[Gebaseerd op Kaderrichtlijn Water art. 4.1 en bijlage V.]

In dit deel van de KRW-factsheet is beschreven hoe de toestand van het waterlichaam zich verhoudt tot de doelen. Ook wordt een inschatting gegeven van hoe die toestand zich in de toekomst zal ontwikkelen.

Daarnaast worden hier voor Biologie en voor Fysische Chemie de doelen genoemd (Goed Ecologisch Potentieel - GEP / Goede Ecologische Toestand - GET) die gelden in de planperiode van de Stroomgebiedbeheerplannen zoals genoemd in de voettekst.

Toestand

In de KRW-factsheets staan verschillende overzichten met daarin 'Toestand 2009', 'Toestand 2015', 'Toestand 2021', de toestand in het meest recente rapportagejaar en de 'Verwachting doelbereik in 2027'. Vanaf 2026 (ontwerp-Stroomgebiedbeheerplannen 2028-2033) wordt de 'Verwachting doelbereik in 2027' vervangen door een jaartal/periode waarin het bereiken van het KRW-doel wordt verwacht.

De toestandsoordelen van 2009, 2015 en 2021 zijn vastgelegd in de Stroomgebiedbeheerplannen en waterplannen 2009-2015, 2016-2021 en 2022-2027. Deze toestandsoordelen zijn gebaseerd op de normen en doelen die van toepassing waren tijdens de betreffende SGBP-planperiode. Deze gegevens zijn in 2010, 2016 en 2022 aan de Europese Unie gerapporteerd.

De eindoordelen voor de ecologische en chemische toestand komen tot stand volgens het '[one out all out](#)'-principe. Dit betekent dat het slechtste oordeel van de onderliggende kwaliteitselementen (ecologische parameters) en stoffen de deel- en eindoordelen van stofgroepen en de ecologische en chemische toestand bepaalt.

De getrapte manier waarop de geaggregeerde ecologische en chemische toestand bepaald wordt, is beschreven in Europese Guidances en het [Protocol Monitoring en Toestandsbepaling Oppervlaktewaterlichamen KRW](#).

Beheerdersoordeel

Een waterbeheerder kan de automatische berekening van een toestandsoordeel in de Aquo-kit 'overrulen' als met andere, zwaarwegende informatie aangetoond kan worden dat het oordeel niet juist is. Dat heet een 'beheerdersoordeel'. Als er sprake is van een beheerdersoordeel, staat er een 'X' in het gekleurde vakje met het oordeel.

Het gebruik maken van een beheerdersoordeel is alleen mogelijk voor afzonderlijke stoffen en kwaliteitselementen. Deel- en eindoordelen worden berekend op basis van toegepaste beheerdersoordelen.

(Geen) achteruitgang

Achteruitgang wordt vastgesteld door kwaliteitsklassen en planperiodes te vergelijken. Als de toestand voor een kwaliteitselement in de referentie jaren van 2 opeenvolgende planperiodes 'slecht' (laagste klasse) is, is sprake van achteruitgang op het niveau van concentraties en/of EKR (Ecologische KwaliteitsRatio: de score op de ecologische maatlat).

Is er sprake van een verslechtering van de kwaliteit tussen de referentie jaren van de planperiodes? Dan staat er een A in het gekleurde vakje met het oordeel. Is de verandering van de watertoestand veroorzaakt door methodische aanpassingen (bijvoorbeeld een verandering in de monitorings- en/of beoordelingsmethodiek)? Dan is er geen sprake van daadwerkelijke achteruitgang en wordt de indicatie 'A' niet gegeven.

De **motivering van achteruitgang** wordt gegeven met behulp van KRW art. 4.6 (tijdelijke achteruitgang onder invloed van onvoorziene omstandigheden) of KWR art. 4.7 (nieuwe ingrepen t.b.v. zwaarwegende maatschappelijke belangen). Wordt geen gebruik gemaakt van één van die artikelen? Dan wordt een motivering gegeven in het veld 'motivering ecologische toestand' of 'motivering chemische toestand'. Lees meer hierover in de paragraaf [Toepassing uitzonderingen](#).

2.1 Legenda

In de Kaderrichtlijn Water zijn vijf kwaliteitsklassen beschreven voor de biologische en fysisch chemische kwaliteitselementen met een bijbehorende kleur: Zeer goed (blauw), Goed (groen), Matig (geel), Ontoereikend (oranje) en Slecht (rood). Voor sterk veranderde en kunstmatige waterlichamen wordt de kwaliteitsklasse Zeer goed (blauw) niet gebruikt. Voor stoffen worden twee kwaliteitsaanduidingen gebruikt: Voldoet (blauw) of Voldoet niet (rood) aan de norm. Als de norm lager is dan de analytische bepalingsgrens, dan is de stof 'Niet toetsbaar'; dit wordt met de kleur grijs aangegeven.

'One out, all out'-principe

Oppervlaktewaterlichamen behalen pas een 'goede toestand' (en voldoen dus pas aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water) als *alle* ecologische en chemische parameters in een waterlichaam minstens 'Goed' dan wel 'Voldoet' scoren: het 'one out, all out'-principe.

Dit principe houdt in dat als een van de parameters de norm overschrijdt of het doel niet haalt, het hele waterlichaam zich niet in een 'goede' toestand bevindt. Dus als één stof van een stofgroep niet voldoet aan de norm, dan is het oordeel voor de stofgroep als geheel 'voldoet niet'.

2.2 Toestandsoordeel Totaal

In deze tabel zijn de eindoordelen voor de chemische en de ecologische toestand weergegeven:

- Bij de **chemische toestand** zijn de oordelen voor de stofgroepen Ubiquitaire prioritaire stoffen en Niet-ubiquitaire prioritaire stoffen vermeld.

De geaggregeerde oordelen komen tot stand volgens het ['one out, all out'-principe](#).

- De **ecologische toestand** wordt bepaald door de geaggregeerde oordelen voor Biologie en de parametergroep Fysische chemie. Hier wordt het oordeel bepaald door de slechtste kwaliteitsklasse van de relevante biologische kwaliteitselementen (soortgroepen). Wanneer de fysisch chemische toestand niet goed is, is het eindoordeel voor de ecologische toestand maximaal 'matig'.

Ook voor de stofgroep Specifieke verontreinigende stoffen geldt het ['one out, all out'-principe](#).

2.3 Doel en toestandsoordeel Ecologie

De oordelen voor de biologische kwaliteitselementen en de fysisch-chemische parameters worden uitgedrukt in een KRW-kwaliteitsklasse. Hierbij wordt het ecologische doel (Goed Ecologisch Potentieel - GEP) vermeld. Dit is de GEP-waarde die gebruikt is bij de meest recente KRW-toestandsbeoordeling.

Nutriënten

De nutriënten N en P zijn apart opgenomen vanwege hun belangrijke diagnostische waarde. In de systematiek om tot een totaaloordeel ecologie te komen vormen de nutriënten N en P samen één kwaliteitselement 'nutriënten'. Het deelloordeel 'nutriënten', dat wordt bepaald door het beste oordeel van de afzonderlijke parameters N en P, wordt niet op de KRW-factsheets getoond.

Specifieke verontreinigende stoffen

Er zijn 77 Specifieke verontreinigende stoffen. In de KRW-factsheet zijn alleen de stoffen opgenomen die bij de meest recente toestandsbepaling de norm overschreden. Van deze stoffen worden ook de oordelen van eerdere referentiejaar 2009, 2015 en 2021 getoond, indien beschikbaar.

Verwachting doelbereik

Tot en met 2025 is op de KRW-factsheets per kwaliteitselement, parameter en stof aangegeven of verwacht wordt dat het KRW-doel in 2027 bereikt wordt. Vanaf 2026 wordt dit niet langer per kwaliteitselement of stof gedaan, maar wordt voor de eindoordelen en stofgroepen een jaartal/periode aangegeven waarin de waterbeheerder verwacht dat een goede toestand bereikt zal worden.

2.4 Motivering ecologische toestand

De waterbeheerder kan een verklaring opnemen waarin is uitgelegd waarom nog niet aan de doelen is voldaan voor bepaalde kwaliteitselementen en/of parameters die onder de ecologische toestand vallen.

Is een beheerdersoordeel toegepast voor één of meerdere kwaliteitselementen of parameters? Dan wordt daarvoor een verklaring gegeven. Dat gebeurt ook als er sprake is van achteruitgang tussen de twee laatste referentiejaar.

2.5 Toestandsoordeel Chemie - overschrijdende stoffen

Hier worden de ubiquitaire en niet-ubiquitaire prioritaire stoffen getoond die bij de meest recente toestandsbeoordeling de norm overschreden. Van deze stoffen worden dan ook de oordelen van de eerdere referentiejaar 2009, 2015 en 2021 getoond, indien beschikbaar.

2.6 Motivering chemische toestand

De waterbeheerder kan een verklaring opnemen waarin wordt uitgelegd waarom voor bepaalde prioritaire stoffen de norm is overschreden.

Is een beheerdersoordeel toegepast voor één of meerdere stoffen? Dan wordt daarvoor een verklaring gegeven. Dat gebeurt ook als er sprake is van achteruitgang tussen de twee laatste referentiejaar.

2.7 Beoordeling wateronttrekking voor menselijke consumptie

[Gebaseerd op Kaderrichtlijn Water art. 7.]

In dit onderdeel wordt de beoordeling gegeven van oppervlaktewaterlichamen waaraan water wordt onttrokken voor menselijke consumptie. Het gaat daarbij om onttrekkingen met een omvang van meer dan 10 m³ per dag of voor meer dan 50 personen.

De milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater dat wordt gebruikt voor de bereiding van drinkwater zijn opgenomen in het [Besluit kwaliteit leefomgeving \(Bkl\)](#). Dit besluit is onderdeel van de Omgevingswet.

In de KRW-factsheet is aangegeven of wordt voldaan aan deze normen. Dit gebeurt op basis van een geautomatiseerde bepaling. Ook hier geldt dat achteruitgang moet worden voorkomen; de benodigde inspanning voor de zuivering van het water mag niet toenemen (KRW art. 7.3).

3 Functies, belastingen en effecten

[Gebaseerd op Kaderrichtlijn Water art. 5 en bijlage II.1.]

In dit onderdeel van de KRW-factsheet wordt ingegaan op de aspecten D(river), P(ressure) en (I)mpact van de DPSIR-methodiek.

Er is weergegeven van welke significante belastingen (pressures) en achterliggende functies (drivers) sprake is en welke parameters worden beïnvloed (impacts). Onder significant wordt verstaan dat de belasting leidt tot het niet bereiken van de goede toestand of dat (terugkerende) maatregelen nodig zijn om die goede toestand te bereiken en te behouden.

Hydromorfologische belastingen die zijn verwerkt in het GEP (Goed Ecologisch Potentieel) en waarvoor geen aanvullende maatregelen meer nodig zijn, zijn *geen* significante belastingen.

3.1 Menselijke activiteiten en effecten

In de tabel is de volgende informatie weergegeven:

- **Functie (Driver):** de menselijke gebruiksfunctie die de oorzaak is van een significante belasting;
- **Belasting (Pressure):** het type milieudruk dat door de gebruiksfunctie veroorzaakt wordt;
- **Effect op kwaliteitselement (Impact):** de stofgroepen of kwaliteitselementen die door de belasting het risico lopen niet de goede toestand te halen.

Voor de inschatting van de significantie van de belasting door puntbronnen² en diffuse bronnen³ is onder meer gebruik gemaakt van de [Emissieregistratie](#). De Emissieregistratie bevat de uitstoot van de 375 belangrijkste milieubelastende stoffen naar lucht en water. De emissies zijn berekend of ingeschat per waterlichaam. Ook is de relatieve bijdrage van de verschillende bronnen aan de emissies berekend. Voor puntbronnen is onder andere gebruik gemaakt van gegevens die via vergunningverlening worden ingezameld. Diffuse bronnen zijn ingeschat op basis van modelstudies.

Een bron wordt als significant belastend ingeschat als deze meer dan 10% van de totale belasting uitmaakt. Bij een (dreigende) normoverschrijding kan een beheerder gebruik maken van deze informatie.

In het veld Toelichting is door de beheerder andere relevante informatie opgenomen over de bronnen en belastingen die leiden tot (dreigende) normoverschrijding of tot het niet halen van een goede KRW-toestand.

Afwenteling

Het kan zijn dat de significante belasting van het betreffende waterlichaam wordt veroorzaakt door een ander waterlichaam. Dat noemen we afwenteling. Als hier sprake van is, is dit beschreven in de toelichting onder de tabel met significante belastingen.

² Een puntbron is een specifieke, aanwijsbare locatie of object dat verontreinigingen uitstraalt, uitstoot of loost, zoals een pijplijn of fabriek.

³ Een diffuse bron heeft zijn oorsprong niet op één bepaalde plek, maar over een groter gebied. Hiermee wordt bijvoorbeeld verontreiniging bedoeld die afkomstig is uit de landbouw en het verkeer en die via neerslag het grond- en oppervlaktewater bereikt.

4 Maatregelen

[Gebaseerd op Kaderrichtlijn Water art. 11.]

Om een goede toestand voor de Kaderrichtlijn Water te bereiken of te behouden, worden maatregelen genomen. Daarbij maken we onderscheid in basismaatregelen en aanvullende maatregelen:

- Basismaatregelen zijn maatregelen die voortkomen uit generiek beleid en die overal in Nederland van toepassing zijn.
- Als het nodig is, kan de waterbeheerder extra (aanvullende) maatregelen nemen om de waterkwaliteit van het waterlichaam te verbeteren.

Is het bereiken van de doelen afhankelijk van generiek beleid? Of is de waterbeheerder afhankelijk van andere maatregelen van andere partijen? Dan is dat in de KRW-factsheet vermeld bij de algemene toelichting bij het maatregelenpakket.

4.1 Basismaatregelen

De basismaatregelen worden beschreven in het maatregelenprogramma van het betreffende Stroomgebiedbeheerplan.

4.2 Aanvullende maatregelen uitgevoerd in de periode 2010 t/m 2015

[als paragraaf 4.3]

4.3 Aanvullende maatregelen uitgevoerd in de periode 2016 t/m 2021

In deze paragrafen is omschreven welke aanvullende maatregelen zijn uitgevoerd in deze afgesloten KRW-planperiode.

Heeft een maatregel betrekking op meerdere waterlichamen van een waterbeheerder? Dan wordt dat aangegeven met een asterisk * bij de omschrijving van de maatregel. Die maatregelen zijn dan opgenomen in alle KRW-factsheets over de waterlichamen waarop de maatregel betrekking heeft.

4.4 Aanvullende maatregelen voor de periode 2022 t/m 2027

In het onderdeel [Doelen en Toestand](#) is weergegeven voor welke kwaliteitselementen nog geen goede toestand is behaald. In deze paragraaf zijn alle aanvullende maatregelen beschreven die worden genomen om wél een goede toestand in het betreffende waterlichaam te bereiken.

De voortgang van de uitvoering deze maatregelen wordt jaarlijks bijgehouden en in de KRW-factsheets vermeld.

In de tabellen is over elke aanvullende maatregel het volgende opgenomen:

- **Maatregel:** De omschrijving of naam van de maatregel zoals die door de waterbeheerder ook is opgenomen in het eigen waterplan.
- **Omvang:** De omvang van de maatregel. Als een maatregel betrekking heeft op meerdere waterlichamen (*) dan wordt hier de gezamenlijke omvang van deze waterlichamen genoemd.
- **Categorie:** Het type maatregel, volgens een vast gedefinieerde lijst. Bij elke categorie KRW-maatregelen is een vaste eenheid voor de omvang van de maatregel afgesproken. Maatregelen van het type 'Aanleg natuurvriendelijke oevers' worden bijvoorbeeld uitgedrukt in kilometers, maatregelen van het type 'Vispasseerbaar maken kunstwerken' in stuks.

Voortgang: De stand van zaken van de uitvoering van de maatregel tot en met einde van het vorige kalenderjaar. Per maatregel is aangegeven:

- van welk deel van de totale omvang de uitvoering nog niet is gestart ('planvoorbereiding')
- en welk deel in uitvoering, uitgevoerd, gefaseerd (uitvoering uitgesteld tot een volgende planperiode), ingetrokken of vervangen is.

Bij de status 'gefaseerd', 'ingetrokken' en 'vervangen' is een (verplichte) motivering opgenomen. Bij de status 'planvoorbereiding', 'in uitvoering' en 'uitgevoerd' is de waterbeheerder vrij om wel of niet een motivering te geven.

- **Toelichting:** De waterbeheerder mag een toelichting bij of uitleg van de maatregel geven.
- **Draagt bij aan doelbereik van:** De stofgroep of het kwaliteitselement waarvoor de maatregel wordt genomen om een goede toestand te bereiken of te behouden.

4.5 Overige maatregelen uitgevoerd in de periode 2022 t/m 2027

Hier zijn de maatregelen beschreven die niet vooraf zijn opgenomen in het betreffende Stroomgebiedbeheerplan maar in de loop van de planperiode extra zijn uitgevoerd en die bijdragen aan het bereiken van KRW-doelen.

4.6 Toelichting

Toelichting van de waterbeheerder op het pakket van maatregelen voor de betreffende planperiode (zie voettekst van de KRW-factsheet).

5 Toepassing uitzonderingen

De Kaderrichtlijn Water (KRW) verplicht de lidstaten om uiterlijk op 22 december 2015 een goede chemische en ecologische toestand / potentieel te bereiken in alle KRW-waterlichamen (art. 4 lid 1, onder a, onder ii en iii KRW); die termijn mag met uiterlijk 2 keer 6 jaar verlengd worden tot 22 december 2027. Dit betekent dat op die datum alle KRW-waterlichamen in een goede toestand moeten verkeren en dus alle KRW-doelen behaald moeten zijn.

Kan er niet voldaan worden aan deze verplichting? Dan biedt de Kaderrichtlijn Water vier uitzonderingsmogelijkheden:

1. **Fasering van een KRW-doel** in de tijd (doelfasering, art. 4 lid 4 KRW).
2. **Het bereiken van een vastgesteld, lager doel** (doelverlaging, art. 4 lid 5 KRW).
3. **Het tijdelijk achteruit laten gaan van een stof/kwaliteitselement** vanwege uitzonderlijke omstandigheden (tijdelijke achteruitgang, art. 4 lid 6 KRW).
4. **Het toestaan van de belemmering van het bereiken van een KRW-doel** door nieuwe activiteiten van 'hoger openbaar belang' (art. 4 lid 7 KRW).

Van deze uitzonderingsbepalingen mag alleen onder een aantal strikte randvoorwaarden gebruik gemaakt worden. Die zijn beschreven in [Handreikingen](#). In de KRW-factsheet is per uitzonderingsmogelijkheid vermeld of gebruik gemaakt wordt van die bepaling en zo ja, waarom dat gebeurd is.

Als er geen beroep gedaan is op een uitzonderingsmogelijkheid, wordt dat ook vermeld.

5.1 Fasering van doelbereik (artikel 4.4)

Voldoet een waterlichaam niet aan de goede toestand, maar wordt verwacht dat deze op termijn wel wordt bereikt? Dan kan een beroep worden gedaan op art. 4.4 van de Kaderrichtlijn Water.

De redenen die leiden tot fasering van het behalen van de goede toestand zijn in de KRW-factsheet opgenomen als:

- technisch onhaalbaar
- onevenredig kostbaar
- natuurlijke omstandigheden

In de KRW-factsheet is per stof, stofgroep of kwaliteitselement aangegeven om welke reden(en) het doelbereik wordt gefaseerd. Dit is verder toegelicht onder het overzicht van redenen voor fasering.

Voor KRW-doelen kunnen twee aansluitende planperiodes (à 6 jaar) van technische onhaalbaarheid en onevenredige kosten worden aangevoerd als reden om het doelbereik te faseren. Dat betekent dat voor KRW-doelen die al in 2015 bereikt hadden moeten zijn, vanaf 2027 alleen nog van fasering gebruik gemaakt kan worden als sprake is van natuurlijke omstandigheden.

5.2 Minder strenge doelstellingen (artikel 4.5)

Voldoet een waterlichaam niet aan de goede toestand omdat het negatieve effect van menselijke activiteiten niet te vermijden is? Of omdat het voorkomen van dat negatieve effect onevenredig kostbaar is? Dan kan een beroep worden gedaan op art. 4.5 van de Kaderrichtlijn Water. Er worden dan minder strenge milieudoelstellingen vastgesteld.

De redenen die leiden tot de vaststelling van minder strenge doelstellingen zijn in de KRW-factsheet opgenomen als:

- niet haalbaar
- onevenredige kosten

In de KRW-factsheet is per stof, stofgroep of kwaliteitselement aangegeven om welke reden(en) de doelvermindering wordt toegepast.

Als een minder strenge milieudoelstelling wordt vastgesteld, dan blijft de oorspronkelijke milieudoelstelling toch als uitgangspunt dienen voor de KRW-toestandsbepaling. In de volgende planperiode zal opnieuw beoordeeld moeten worden of de oorspronkelijke milieudoelstelling inmiddels wel bereikt kan worden. Of dat er nogmaals een beroep gedaan wordt op art. 4.5 om een minder strenge milieudoelstelling vast te stellen.

5.3 Tijdelijke achteruitgang (artikel 4.6)

Gaat de toestand van een waterlichaam ondanks de genomen maatregelen achteruit door een natuurlijke oorzaak, onvoorziene ongevallen of overmacht? Dan kan een beroep worden gedaan op art. 4.6 van de Kaderrichtlijn Water.

Er is sprake van ‘achteruitgang’ als er tussen de referentie jaren van de Stroomgebiedbeheerplannen (2009-2015-2022-2027) een achteruitgang van minstens één toestandsklasse optreedt.

Als een beroep op deze uitzonderingsbepaling gedaan is, is in de KRW-factsheet in de motivering per gebeurtenis het volgende aangegeven:

- De aard van de gebeurtenis die de oorzaak is van de achteruitgang. Denk bijvoorbeeld aan een extreme overstroming, langdurige droogte, een ongeval dat redelijkerwijs niet te voorzien was of een andere natuurlijke oorzaak of overmacht.
- De kwaliteitselementen die daardoor zijn beïnvloed.
- De haalbare stappen die zijn genomen om verdere achteruitgang te voorkomen. Onder haalbaar verstaan we: niet onevenredig duur en technisch haalbaar.
- De technisch haalbare en niet onevenredig kostbare maatregelen die worden of zijn genomen om de toestand te herstellen naar de situatie van vóór de onvoorziene gebeurtenis. Deze maatregelen worden door de waterbeheerders ook opgenomen in het maatregelenprogramma van het betreffende Stroomgebiedbeheerplan.
- Een verwijzing naar de rapportage over de jaarlijkse evaluatie van de gevolgen van de gebeurtenis die de tijdelijke achteruitgang tot gevolg had.

5.4 Nieuwe ontwikkelingen (artikel 4.7)

Leiden veranderingen in de fysische omstandigheden van een waterlichaam tot achteruitgang en/of het niet kunnen bereiken van de Goede Ecologische Toestand (GET) of het Goede Ecologische Potentieel (GEP)? Dan is dat vermeld in de paragraaf [Toestand](#) van de KRW-factsheet en wordt dat hier toegelicht. De veranderingen van de fysieke kenmerken van het waterlichaam, de redenen voor de wijzigingen en de kwaliteitselementen die zijn beïnvloed, worden beschreven en er is een motivatie opgenomen volgens de voorschriften van de richtlijn.

Als een beroep gedaan is op art. 4.7 komen de volgende punten ook terug in de motivatie:

- Motivering waarom het nut dat gediend wordt met de nieuwe ingrepen van hoger belang is dan het bereiken van de (oorspronkelijke) doelen.
- Motivering waarom het met de veranderingen beoogde doel niet op andere manier kan worden bereikt (technische haalbaarheid, onevenredig hoge kosten, negatieve milieueffecten).
- Beschrijving van alle haalbare stappen (technisch haalbaar en niet onevenredig kostbaar) die zijn ondernomen om negatieve effecten op de waterlichamen te voorkomen.

Hiervoor kan worden verwezen naar bijvoorbeeld MER-rapportages. Als door de nieuwe ingrepen de status van het waterlichaam of het GEP verandert, moet dat terugkomen bij [Motivering status](#).

Er kan ook een beroep worden gedaan op art. 4.7 als de achteruitgang van een toestand van 'zeer goed' naar 'goed' niet kan worden voorkomen door 'activiteiten voor duurzame menselijke ontwikkeling'. Dit is niet van toepassing op sterk veranderde en kunstmatige waterlichamen.